

هه‌ژار و "ندوارد فیتزجرالد" (Edvard Fitzgerald)

مامه‌ند جه‌هان میه‌هن

سالی ۱۸۵۹میلادی "ندوارد فیتز"ی (Edvard Fitz) بریتانیایی چوارینه‌کانی خه‌ییامی وه‌گیاوه سه‌ر زمانی ئینگلیسی و له کتییکی چکوله‌ی کایی هه‌رزان بایی دا بی‌ئوه‌ی ناوی خوی بدرکینی، بلاو کرده‌وه.

چه‌ند سالیک به‌سه‌ر چاپی ئه‌و کتیبه‌ی چووک و چلکنه به‌سه‌ر چوو، که‌چی هه‌یچ ده‌نگدانه‌وه‌یه‌کی نه‌بوو، له‌پریکا وه‌ک ئه‌وه‌ی به‌سه‌ر خه‌زینه‌دا که‌وتبن، له‌ ناو پرووناکییران و شاعیران دا بوو به‌هات و هه‌را، چوارینه‌کان ده‌ست به‌ده‌ست ده‌گه‌را، چاپی دووه‌م و سه‌ه‌م و چوارمیش کرا و، به‌نرخیکی زور زیاتر فرشرا و، وه‌ک نمونه‌ی شیعری سأل دیاری کرا، ئه‌وجار به‌ناشکرا ناوی وه‌رگنیریشی له‌سه‌ر نووسرا.

چه‌ند سأل دواتر کلووبی "عومه‌ری خه‌ییام" دامه‌زرا و بو‌ریزگرتن له "ندوارد فیتز" که‌ئه‌و کات له‌ژیان دا نه‌مابوو و کچی دواپی کردبوو، بریاریندا راسپارده‌بنن و له‌ده‌رک و بانی مه‌زاری خه‌ییام له "نیشابور" تووی سووره‌گول‌بنن و له‌سه‌ر گلکوی ئه‌و پیاوه‌گه‌وره‌یه بیچه‌قتین.

ئه‌و کاره‌یان تاسه‌ر هه‌ینا، توویان چاند و گولیان رواند و پینگه‌یان و له‌مه‌راسمییکی گه‌وره‌که‌شایانی ئه‌و پیاوه‌نهمه‌بوو، چه‌پکه‌گولی "خه‌ییام"یان له‌سه‌ر گوری "ندوارد فیتز" دانا.

"هه‌ژاری موکریانی" به‌وه‌رگنیرانی چوارینه‌کانی خه‌ییام توانی ریباز و بیرورای ئه‌و حکیمه‌بلیمه‌ت و ناوداره‌نه‌تعه‌یا له‌ناو بازنه‌ی ته‌نگه‌به‌ری

کهوتین، له ناو رووناکبیران و شاعیران دا بوو به هات و ههرا، چوارینهکان دهست به دهست دهگهرا، چاپی دووههم و سیههم و چوارمیش کرا و، به نرخیکی زور زیاتر فرشرا و، وهک نموونهی شیعری سأل دیاری کرا، نهوجار به ناشکرا ناوی و مرگپیشی له سهر نووسرا.

چهند سأل دواتر کلویی "عومهری خهییام" دامهزرا و بو ریزگرتن له "ندوارد فیتز" که نهو کات له ژیان دا نهمابوو و کوچی دواپی کردبوو، بریرایاندا راسپارده بنیرن و له دهرک و بانی مهزاری خهییام له "نیشابور" توی سووره گول بینن و لهسهر گلکوی نهو پیاهه گهورهیه بیجهتینن.

نهو کارهیان تاسهر هینا، تویان چاند و گولیان رواند و بیگهیانند و له مهراسمیکی گهوره که شایانی نهو پیاهه نهمره بوو، چهپکه گولی "خهییام"یان له سهر گوری "ندوارد فیتز" دانا.

"ههژاری موکریانی" به و مرگپیرانی چوارینهکانی خهییام توانی رنیاز و بیرورای نهو حکیمه بلیمهت و ناوداره نه تهنیا له ناو بازنهی تهنگهبری رووناکبیراندا، بهلکوو به گوئی ههموو کوردیکی کوچهر و رهوهند و نهخویندهواری شار و گوندی کوردهواری بگهیننیت.

ههر چهند نهو سهردهمه "ههژار" پهریوه و دهربهدر بوو و خویندنهوه و نووسینی کوردی له کوردستانی نیران کیشه بوو و دهردی سهر بوو، بهلام بهو حالهش پینشوازی شایانی لیکرا و، له سهر نهوار و شریته به دهنگ و راویژی سهلیم ناغا که بهراستی مافی خوی پیدابوو و روحی وهبهرنابوو، له ههموو مهلبهندی کوردهواری دهستاودهست دهگهرا و گوئی لی دهگیرا.

نهی نئیمه له کوردستان بو گلکوی "ههژار"ی دهربهدر و مالانگهر و سرگردان، چه خاکتیک کهین به سهر خومان؟

بَلّی کئی بیت، له تهرهغه، له بۆکان، له موکریان، له ههموو کوردستان،

بَلّی کئی بیت؟ سواری ئهسپیکی کویت بئ و له ئاوزهنگی تتههقینئ و، وهک کرئوه به تیشهکاندا راخوشئ و، وهک بای شهمال له پیدهشتهکان تتههرئ و، رینگای "خوراسان" بگری و، ماندوو نهبئ و، نهوهستئ و، له هیچ کوئ رانهوهستئ و، کس نهوینئ و، تا له مهزاری پیروزی خهییام له "نیشابور" سهردردینئ، ئهو جار به سپایی چهپکیک سووره گول بچنئ و به تهقلهکوت بهرمو "مهاباد"ی بئئ.

بَلّی ئهو کسه کئی بیت و ئهو میدالی شانازییه شایانی شانی کئی بیت؟